

Motion till riksdagen 2020/21:3143

av **Roland Utbult m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en klassikerlista och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att överföra hela finansieringsansvaret för folkhögskolor till staten via Folkbildningsrådet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över momssatserna i kultursektorn i syfte att harmonisera desamma och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra det skattemässigt förmånligt för företag och privatpersoner att finansiellt bidra till kultursektorn och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av ansvaret för det flytande kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla kultursamverkansmodellen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trossamfunden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en bred översyn av det offentliga stöd till och främjande av hälsorelaterad aktivitet och friskvård och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga uppdraget för Forum för levande historia till att även omfatta den våldsbejakande islamismens brott och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur införandet av ett fritidskort kan ge alla barn möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om MU-avtalet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det konstnärliga företagandet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för sponsring inom kultursektorn och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ideella musikarrangörer och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna en public service som ska finnas tillgänglig brett med ett på sikt smalare uppdrag med fokus på samhällsinformation, oberoende och saklig nyhetsförmedling och ett högkvalitativt kulturutbud, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kulturskolan och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett statligt finansieringsansvar för världsarven och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Anslagsförslag 2021 för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statens kulturråd	67 099	±0
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	1 589 084	-515 000
1:3 Skapande skola	201 465	±0
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45 153	±0
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 852	±0
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 719 049	-100 000
1:7 Myndigheten för kulturanalys	17 300	±0
2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 116 333	±0
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	227 614	-41 000
2:3 Statens musikverk	122 646	±0
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	200 735	±0
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	127 349	±0
3:3 Institutet för språk och folkminnen	71 120	±0
4:1 Statens konstråd	11 007	±0
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	67 947	-35 000
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 767	±0
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	46 069	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
5:1 Konstnärsnämnden	22 568	±0
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	522 831	-103 000
6:1 Riksarkivet	441 117	±0
7:1 Riksantikvarieämbetet	288 996	±0
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	267 542	±0
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000	±0
7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000	±0
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 400 991	-115 000
8:2 Centrala museer: Stiftelser	268 714	±0
8:3 Bidrag till vissa museer	71 019	±0
8:4 Forum för levande historia	59 785	10 000
8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80	±0
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	13 212	±0
9:2 Stöd till trossamfund	106 919	110 000
10:1 Filmstöd	553 444	-100 000
11:1 Sändningar av TV Finland	8 721	±0
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 434	±0
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	483	±0
11:4 Statens medieråd	23 722	±0
11:5 Stöd till taltidningar	45 481	±0
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	51 639	40 000
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	290 680	±0
12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	2 000	±0
13:1 Stöd till idrotten	1 966 811	±0
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	102 164	100 000
13:3 Stöd till friluftorganisationer	47 785	100 000
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000	±0
13:5 Insatser för den ideella sektorn	71 758	260 000
14:1 Bidrag till folkbildningen	4 559 683	±0
14:2 Bidrag till tolkutbildning	55 331	±0
14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	140 000	-100 000
14:4 Särskilt utbildningsstöd	193 158	±0
15:1 Spelinspektionen	76 218	±0
99:1 Äldreflytet	±0	20 000
99:2 Riktad satsning kulturrådet ideella musikarrangörer	±0	15 000
Summa	17 790 875	-454 000

1 Inledning – vår kultursyn

Kultur uppstår i mötet mellan människor och skapas av oss alla gemensamt. Kultur är ingenting statiskt utan något levande som ständigt är i förändring. Vi är alla medskapare av kulturen men vi är också formade av den. Vårt sätt att tala, vårt sätt att tänka, ja

själva språket är präglat av vår kultur. Kulturen ger oss mening i nuet, men kulturen bär också våra historiska rötter och föder visioner för framtiden.

Kultur i dess vidaste betydelse är ogripbar, den varken kan eller ska styras av politiska beslut. Men kultur kan också vara konkret och tydlig. Den kan manifesteras genom konkreta föremål och upplevelser. En konsert, en bok, en möbel, ett tv-program eller en musiklektion är alla exempel på kulturens uttrycksformer i vardagen.

Kultur bidrar till att vidga den egna verkligheten och fantasin. Den kan hjälpa oss att växa som empatiska och inklämmande människor. Den är med andra ord en livsviktig del av ett sammanhållet samhälle. Kultur, precis som moral, håller ihop gemenskaper. Den är med och skapar förutsättningar för ett gott samhälle.

Att helt definiera vad kultur är låter sig inte göras. Vi kommer aldrig att finna det exakta svaret. Genom att ständigt ställa frågor och diskutera kulturens väsen kan vi dock berika och utveckla vår syn på kultur och därigenom också vår kulturpolitik. Politikens uppgift är att medverka till ett mer dynamiskt kulturliv. Målet är att stödja utan att styra och att ge alla människor möjlighet att delta i ett fritt kulturliv.

Den kristdemokratiska ideologin innefattar förvaltarskapstanken. Innebörden i denna, på kulturområdet, är att varje generation är skyldig att förvalta det som lämnats till den av tidigare generationer för att sedan föra det vidare till nästa. Att värna och vårda det gemensamma kulturarvet är därför en central del i den kristdemokratiska kulturpolitiken. Detta vill vi göra genom en aktiv medvetenhet och förmedling av de värden som byggt och håller samman vårt samhälle och genom en varsam och noggrann vård av vårt fysiska kulturarv. Det svenska språket är en del i vårt kulturarv, därför arbetar vi hårt med exempelvis satsningar på bibliotek, läsfrämjande insatser och införandet av en klassikerlista i skolan för att vårda det svenska språket.

Ansvar för kulturens villkor ligger inte enbart på det offentliga utan både de privata och ideella insatserna har enormt stor betydelse. För att bredda kulturen och hitta nya sätt att finansiera kulturlivet är det av yttersta vikt att det privatansettas möjlighet att agera i kulturlivet utvecklas. Inte minst kan regelverk förenklas och ses över. Ett exempel är momssatserna på dans. Idag är det en momssats, 6 procent, om man är på en spelning där publiken sitter ned. Om publiken istället dansar till musiken är momsen 25 procent. Detta skapar märkliga effekter och svårigheter att överskåda kostnader vid vissa gränsdragningsproblem. Vad händer vid en konsert om några väljer att börja spontandansa när meningen är att publiken ska lyssna sittandes? Kristdemokraterna föreslår en översyn med syfte att harmonisera regelverk som är svåröverskådliga och svåra att förutse effekterna av.

2020 har inneburit ett svårt år för många, både inom kultur, idrott och övrigt civilsamhälle. De offentliga åtgärder och rekommendationer som har vidtagits för att minska smittspridningen av coronaviruset har inneburit en ökad isolering, ensamhet och risk för utsatthet innanför hemmets väggar. Ekonomisk och social utsatthet ökar också ofta i kriser i spåren av exempelvis arbetslöshet. Samtidigt påverkas civilsamhället också av den ekonomiska nedgången. Intäkterna minskar när aktiviteter avtar och företag blir mindre benägna att skänka pengar samtidigt som det blir personalbrist eftersom en stor grupp verksamma i civilsamhället är äldre. Därför presenterade Kristdemokraterna ett stort stödpaket för det civila samhället redan i våras.

För det första: ett kostnadsstöd för fasta kostnader för att få råd med hyra, leasing av fordon och andra löpande kostnader för anläggningar. För det andra: stöd vid stora kostnadsökningar till exempelvis Barnens rätt i samhället, läxhjälsorganisationer och samtalsstöd till äldre. För det tredje: en statlig kreditgaranti för lån till ideella förening-

ar, stiftelser och trossamfund, och för det fjärde: ett höjt tak i gåvoskatteavdraget till 100 000 kronor. Med dessa åtgärder ökar det civila samhällets chanser att överleva och samtidigt bidra i den kris vi nu genomlever.

Det civila samhället har under covid-19-pandemin visat på stora insatser för behövande. Regeringen har tillfört idrotten och kulturen stora stöd för att mildra de intäktsbortfall de sett sedan coronakrisen tog landet i besittning. Det är bra men samma problematik gäller det breda civilsamhällets organisationer och föreningar som inte har sin verksamhet inom just dessa områden. Kristdemokraterna har under året krävt att regeringen ska göra mer för civilsamhället. Tillsammans med Vänsterpartiet lade vi ett utskottsinitiativ i finansutskottet där vi föreslog fler och större stöd till civilsamhället. Tyvärr avvisades vårt förslag men under de extraordinära omständigheter som uppstått till följd av coronaviruset behöver den ideella sektorn stärkas kraftigt. Kristdemokraterna anser därför att gåvoskatteavdraget bör byggas ut kraftigt under resterande del av 2020. Det skulle ge en välbehövlig injektion för ökat givande till de ideella organisationer som arbetar bland behövande och som sett ett minskat givande i krisens spår. Kristdemokraterna omfördelar också 200 miljoner kronor som satsas på kulturen till det civila samhället under anslag 13:5.

Kulturen får av regeringen ett tillskott om 1 miljard kronor som ett särskilt stimulansstöd på anslag 1:2. Kristdemokraterna anser att det är bra att kulturen får ett tillskott för att kunna återstarta sin verksamhet när restriktionerna lättar och lägger 500 miljoner kronor av regeringens miljardsatsning. 500 miljoner kronor av regeringens kulturmiljard väljer Kristdemokraterna att satsa på det civila samhället istället. Dessa medel fördelas enligt följande: anslag 13:2, 100 miljoner till allmänna samlingslokaler, 13:3 100 miljoner kronor till friluftorganisationer, 13:5 200 miljoner kronor till den ideella sektorn och 9:2 100 miljoner kronor i stöd till civilsamhället.

Kristdemokraterna har dessutom under året arbetat för att stärka enskilda näringsidkares möjligheter att överbygga konsekvenserna av covid-19. Sverige har många små familjeägda företag där hela familjen arbetar och företag där bara företagaren själv arbetar. Under de ekonomiska omständigheter som pandemin innebär är många av dem mycket ekonomiskt utsatta. Regeringens dröjsmål i fråga om stöd till enskilda näringsidkare – som har haft svårt att få del av andra stöd – är därför särskilt allvarligt. Kristdemokraterna välkomnar att ett stöd nu äntligen införs. Detta stöd kommer många kulturarbetare till del.

2 Bildning

Diskussionen om kunskap för praktisk nytta och kunskap för bildning och personlighets- och kulturutveckling lever kvar sedan bildningstanken växte fram i Tyskland kring sekelskiftet 1800. Å ena sidan fokus på anställbarhet och att utbildningen ska anpassas efter arbetsmarknadens krav. Å andra sidan det klassiska bildningsidealet där kunskap och sanningssökande har ett egenvärde, ett värde bortom den praktiska nytta som den mer instrumentella kunskapen kan generera i näringsliv och offentlig förvaltning. Bildningsidealet förutsätter andra måttstockar och värdeskalor än avkastning på satsat kapital, vinst, produktivitet och effektivitet.

Kristdemokraternas utgångspunkt är att människan naturligt söker kunskap. Skolans mål är att förverkliga varje enskild elevs fulla potential. Skolan har också ett förvaltande

uppdrag – att föra vidare tidigare generationers landvinningar och erfarenheter och uppmuntra till kunskapssökande i samtiden. Vi behöver återuppbygga en utbildningstradition som bygger på tillit och förtroende mellan elever, lärare och föräldrar. En utbildningstradition där skolan förmedlar kunskap och stimulerar elevernas intellektuella utveckling.

Det finns idag en oro för att läsandets status sjunker och för att vi hamnar i ett läge där vi i allt högre utsträckning saknar gemensamma referenspunkter och därmed får svårare att förstå varandra. Ett sådant samhälle riskerar på sikt att dras isär. Det behövs läsfrämjande insatser och vi föreslår införande av en klassikerlista. En lista med litterära verk från hela världen – romaner, noveller, essäer, sagor, dikter – men också filmer och musik, som alla elever bör ta del av under sin skolgång. En lista bör gälla för grundskolan. För gymnasieskolan bör listans omfattning vara olika beroende på program, men med en gemensam bas. Det är inte politiker som ska bestämma vilka verk som ska ingå. Urvalet bör göras utifrån verkets litterära och språkliga kvaliteter samt dess kulturhistoriska betydelse. Urvalsprocessen bör vara öppen där Skolverket har huvudansvaret men där de litteraturhistoriska och idéhistoriska institutionerna vid våra universitet spelar en stor roll. Önskvärt är också att Svenska Akademien är involverad.

3 Folkhögskola

Folkhögskolans unika roll ligger framförallt i dess pedagogik, dess demokratiska roll och dess kunskapssyn. Kristdemokraterna anser att folkbildningen fyller en mycket viktig funktion i samhället. Folkhögskolorna ska själva bestämma över sin verksamhet och det finns stort utrymme att anpassa studierna efter olika målgrupper. Därför fortsätter vi att bevaka folkhögskolornas intressen och verkar för att de ekonomiska förutsättningarna för folkhögskolornas verksamhet ska vara goda.

Folkhögskolorna bedriver idag en bred verksamhet där eleverna kan läsa allt från estetiska kurser till kurser inom både språk och kommunikation. Att kunna mötas inom ramen för folkhögskolan där det erbjuds en mycket stor bredd av kurser på ett antal olika nivåer fyller en mycket viktig funktion i dagens samhälle. Möjligheten för respektive folkhögskola att erbjuda en flora av kurser är större än inom gymnasiet och högskola och universitet eftersom det inte finns en centralt fastställd kursplan. Detta medför att folkhögskolorna är mer fria i sitt val av kursupplägg och innehåll.

Vikten av att kunna välja den utbildningsform som passar individens egna behov kan inte nog understrykas. För Kristdemokraterna är folkhögskolans verksamhet viktig som ett komplement till skolsystemet.

De studiemotiverande kurserna i folkhögskolans regi är mycket framgångsrika och innebär en ny chans för elever som tidigare inte nått målen med sina studier i det ordinarie utbildningssystemet. Folkhögskolorna har med sin stora frihet en unik möjlighet och förmåga att möta elevernas behov. Detta blir allt mer viktigt i en tid då studieresultaten sjunker och elever måste få en andra chans att tillgodogöra sig kunskaper.

När en student väljer att studera utanför sin egen region har den region studenten är skriven i betalat för eleven till den folkhögskola där eleven studerar. Detta kallas för mobilitetsstöd. Eftersom folkhögskolor ofta är små är det ett betydelsefullt tillskott för att kunna få verksamheten att gå runt. Under året har en debatt brutit ut efter att vissa regioner gått ifrån praxisen med mobilitetsstöd. Utan ett mobilitetsstöd riskerar vissa

folkhögskolor drabbas särskilt hårt, exempelvis rörelsefolkhögskolor, såsom de kristna folkhögskolorna respektive arbetarrörelsens folkhögskolor, liksom de som särskilt riktar sig till personer med en viss funktionsnedsättning. För att undvika denna sårbarhet för nämnda folkhögskolor vill Kristdemokraterna utreda möjligheten att överföra hela finansieringsansvaret för folkhögskolor till staten via Folkbildningsrådet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

4 Studieförbund

Folkbildning syftar till att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgarna att ta till sig ny kunskap och nya värderingar. Folkbildningen ska vara fri från statlig styrning och frivillig för deltagarna.

Studieförbunden har en unik roll i integrationsarbetet. Många invandrarföreningar har upptäckt studiecirkeln som ett viktigt verktyg i sin verksamhet.

Det är oroande när kommuner inte anser sig ha råd att prioritera folkbildningen. Det finns också exempel på kommuner som helt upphört att ge anslag till studiecirkelverksamhet medan andra kommuner visserligen anslår pengar men har avskaffat långsiktiga, förutsägbara bidragssystem till folkbildningen för att istället stödja kortsiktiga enskilda insatser som studieförbunden gör och som ibland inte ens behöver vara folkbildning.

Det är viktigt att slå vakt om det kommunala självstyret och att det är upp till varje kommun att bestämma nivån på folkbildningsanslaget. Samtidigt är kulturpolitiken och folkbildningen pusselbitar i det kommunala och regionala utvecklingsansvaret och i dess utvecklingsstrategi.

5 Bibliotek och läsning

Bibliotekens roll som kulturförmedlare kan inte nog betonas. Allt sedan läskonsten blev allmän egendom i vårt land har biblioteken varit en källa för vidgat vetande och kulturella värden.

Vi vet hur viktigt det är inte minst för de unga att tidigt få stimulans till läsande för att utveckla sitt språk. För att möjliggöra att elever får ta del av alla kulturella skatter måste vi också tillgängliggöra litteraturen för bredare grupper. Många av dagens bibliotek har utvecklats till välbesökta mediecenter där man förutom att låna och läsa både pappersböcker och e-böcker, läser tidningar och tidskrifter, tar del av utställningar, lyssnar på föreläsningar, poesiaftnar och andra kulturarrangemang. Det breddade utbudet är utmärkt men det är viktigt att boken är i centrum. På så sätt kan de olika verksamheterna stärka varandra och biblioteket blir en ännu mer naturlig mötesplats för alla åldrar och språkgrupper. Biblioteken bör också erbjuda service till äldre, personer med funktionsnedsättning och andra som av olika skäl inte har möjlighet att ta sig till biblioteket, till exempel genom ett "Boken kommer"-system, där bibliotekspersonal åker hem till vederbörande med böcker. Många kommuner har i denna anda stärkt sin service under den pågående covid-19-pandemin. Det är angeläget att ta vara på goda exempel ifrån hela landet och implementera framgångsrik och uppskattade insatser i den ordinarie biblioteksverksamheten.

För att underlätta förutsättningarna för läsning är biblioteken en ytterst viktig aktör. Biblioteken får inte bli en kommunal budgetregulator utan måste få leva vidare, oavsett kommunens storlek. För att kunna möta behovet av tillgänglig litteratur kan det ibland bli nödvändigt att ta till okonventionella lösningar för att kunna finansiera bibliotek med generösa öppettider.

Kristdemokraterna menar att en bred satsning på läsning och kunskapsinhämtning görs genom att betona skolans bildningsuppdrag och att rikta insatser för ökad läsförståelse och läsinläring där de kommer alla barn till del. Vi satsar även på att utbilda fler speciallärare, något som kan hjälpa de barn som har svårt för läsningen.

Kristdemokraterna välkomnar regeringens stora satsning på kultursamverkansmodellen under anslag 1:6. Vi accepterar 200 miljoner kronor av regeringens ettåriga satsning nästa år för att mildra effekterna av covid-19-pandemin. I kultursamverkansmodellen fördelas bland annat medel till bibliotek, läs- och litteraturfrämjande. Kristdemokraterna förlänger också den satsning som Kristdemokraterna och Moderaterna gjorde på bibliotek i utanförskapsområden i vår gemensamma budget inför år 2019 med 25 miljoner kronor 2022 och 2023 på anslag 3:1.

6 Kulturarvsfrågor

Kunskapen om sitt eget kulturarv, det materiella likväl som det immateriella, vilket innefattar gemensamma värderingar, dialekter, traditioner och folkminnen, skänker människor trygghet i sin identitet. Det är nödvändigt för att vi ska kunna möta och känna respekt för andras kulturer och traditioner och är en stark friskfaktor genom att stärka känslan av sammanhang.

Kulturarvet är i ständig förändring och uppstår i mötet mellan det gamla och det nya. Genom att kulturarvet formas i samspel med omvärlden, så blir det också ett viktigt verktyg i kampen mot rasism och främlingsfientlighet. En kultur som värnar mångfald är förutsättningen för en positiv integration.

Människor intresserar sig allt mer och söker aktivt efter sätt att ta reda på sina rötter och sitt kulturarv. Det märks bl.a. i tv-program där människor får hjälp med att ta reda på och förstå historien om sina klenoder. På sociala medier ser vi att grupper startas där människor samlas kring en gemensam uppväxtort, där människor utbyter gamla bilder från deras hemmiljö och engagerat diskuterar olika händelser och minnen. Kulturarvet kan bidra till ökad tillväxt och fler jobb. Inom hela kulturarvssektorn arbetar idag 300 000 personer i EU och 7,8 miljoner arbetstillfällen har skapats indirekt¹. Kulturarvet handlar inte bara om dåtid och nutid utan också om den framtid som vi skapar tillsammans och vilka värden som ska forma vår gemensamma framtid.

Ett viktigt område inom kulturarvssektorn är det flytande kulturarvet. Ett exempel är fisketraditionen på västkusten liksom skeppstraditionen med en anrik historia flera hundra år tillbaks i tiden. Ansvaret för det flytande kulturarvet bör utredas.

¹ <http://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/eu-affairs/20180109STO91388/europeiska-kulturarvsaret-2018-darfor-ar-det-viktigt>.

7 Regional kulturpolitik

Staten har ett övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken. I Kultursamverkansmodellen som alliansregeringen införde, flyttas dock tyngdpunkten för beslutsfattandet från staten ut till landets regioner. Det är i enlighet med subsidiaritetsprincipen, som är en viktig grundbult i kristdemokratien.

Tidigare har staten avgjort vilka regionala kulturinstitutioner som blivit berättigade till statligt stöd. Förändringen av den regionala kulturpolitiken förutsätter ett närmare samarbete mellan de olika myndigheter och organisationer som har ekonomi och/eller starka intressen i kultursamverkansmodellen. Regioner som ingår i modellen beslutar nu, i samverkan med länets kommuner, det civila samhället och kulturlivet, hur det statliga bidraget ska fördelas till regional kulturverksamhet. Detta har visat god potential men som alla nya initiativ behöver modellen utvecklas. Vi vill utveckla kultursamverkansmodellen genom att öka samverkande insatser från staten till regionerna och undvika att statliga kulturinsatser görs vid sidan av som underminerar kultursamverkansmodellens viktiga funktion. Förhoppningsvis ansluter sig även Stockholms län, som sista region, vilket skulle möjliggöra att besluten gällande berörda verksamheter skulle kunna tas närmre utförarna. Även kulturen utanför innerstaden skulle få större chanser att visa upp sig.

Kristdemokraterna är positiva till regeringens satsning på kultursamverkansmodellen under anslag 1:6 och accepterar 200 miljoner kronor av regeringens ettåriga satsning nästa år för att mildra effekterna av covid-19-pandemin.

8 Det civila samhället

Det är i det civila samhället som grunden läggs för demokrati, medmänsklighet och ett fungerande samhälle. Kristdemokraternas politik strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmänskliga kontakterna.

Civilsamhället förändras i takt med att Sverige och världen i stort förändras. I det civila samhället har relationen mellan organisationerna och dess medlemmar kraftigt förändrats. Atingen genom fallande medlemstal hos vissa organisationer, exempelvis delar av folkrörelserna, eller genom att banden mellan medlemmar och organisation försvagas. Vi ser en ökad professionalisering inom civilsamhället, där experter ofta blir mer drivande än de ideella krafterna. I välfärden kan man också se klara förändringar. På tidigt 1970-tal förknippades välfärd med offentliga monopol utan valfrihet. Då var ökad statlighet svaret på allt, samtidigt som förtroendet för medborgarnas förmåga att själva fatta beslut rörande sin vardag var mindre. Detta har stadigt förändrats. Redan 1990, när Maktutredningen avslutade sitt arbete, löd de sista orden: ”... hur man kan förena önskan om social trygghet på grundval av gemensamma ordningar med önskan om individuell valfrihet. Ytterst är detta en fråga om hur man kan kombinera fria personliga val med solidarisk gemenskap.”

Offentlig finansiering av tjänster som produceras av andra aktörer är inget hot mot välfärdsstaten utan en grundläggande del i ett fungerande samhälle. Den ideella sektorn är en resurs för att utveckla välfärden – inte en budgetregulator. Det kan tyckas motsägelsefullt med en politik för ett område som vi i så hög utsträckning som möjligt vill hålla politiken borta ifrån. Vi vill därför vara tydliga med vår utgångspunkt: Staten är aldrig neutral i relation till det civila samhället. Staten sätter gränser, skyddar, struk-

turerar, stimulerar – eller kväver. Allt utifrån vilken lagstiftning och vilka drivkrafter som finns eller saknas.

Ett livskraftigt och dynamiskt civilsamhälle ökar möjligheterna till en stark och dynamisk demokrati. Därför vill vi:

- Stärka de naturliga gemenskaper där vi växer som människor. Därmed stärks också vi – som individer och som samhälle.
- Öka sammanhållningen inom och mellan olika befolkningsgrupper i takt med att det sociala kapitalet byggs upp.
- Främja mångfalden. Detta kan bara ske genom att värna civilsamhällets oberoende på finansieringsfronten.

Samhället är större än staten. Mot bakgrund av vår människosyn kan man också säga att välfärdssamhället är större än välfärdsstaten. Vi tror att ett samhälle byggt på de principer vi anför har förutsättningar att bli ett mer välmående samhälle.

Det finns en risk för att civilsamhället begränsas till att vara en välfärdsutförare eller verkställare av statliga dekret. Om staten i allt högre utsträckning dikterar villkoren för civilsamhällets verksamheter och samtidigt svarar för en allt större del av dess finansiering, riskeras civilsamhällets självständiga röst och unika bidrag. Utvecklingen har redan i viss utsträckning gått i den riktningen. Detsamma gäller också med marknadsanpassning, där civilsamhällets organisationer bitvis agerar enligt kommersiella principer.

En vital del i det civila samhällets fortlevnad och i att säkerställa dess oberoende i så pass stor utsträckning som möjligt är gåvor från privata individer och företag direkt nödvändigt. Den skattereduktion för gåvor, ofta kallat gåvoskatteavdraget, som infördes under Kristdemokraternas tid i regeringen har genererat många miljoner kronor till de organisationer som är godkända mottagare. I Sverige har vi byggt upp en integrations-skuld som måste betalas av. I det nödvändiga politiska samtalet om hur vi kan få ihop vårt samhälle, undvika parallellsamhällen och utanförskap, är det tyvärr lätt att endast slagfärdiga åtgärder får genomslag. Den verkliga motorn – det civila samhället – har därför inte fått det utrymme som vi kristdemokrater menar att den borde ha. Det är i familjen, det civila samhällets kärna, och i de frivilliga sammanslutningarna (t.ex. idrottsföreningen, församlingen, grannsamverkan, kooperativ) som de dygder och de värderingar, som behövs för ett fungerande samhälle, förvärvas. Det är här som möten uppstår, kunskap överförs och det främmande blir bekant. Här knyts mellanmänniska kontakt och band. I en tid då vi ser att oron i omvärlden och det mänskliga lidandet har mobiliserat enskilda att i ökad omfattning ställa upp med sin tid och med att samla in både kläder, leksaker och andra nödvändigheter och dessutom öka givandet av pengar till hjälporganisationer skulle gåvoskatteavdraget kunna medverka till att de insamlade medlen hade kunnat öka ännu mer.

För att värna det ideella engagemanget måste staten uppmuntra all form av hjälp. Avdragsrätten var en konkret och tydlig åtgärd som dessutom direkt kom många människor till del. Kristdemokraterna gläder sig åt att avdraget har återinförts genom Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budget för två år sedan. Kristdemokraterna vill nu tillsätta en utredning som syftar till att gåvor till fler typer av organisationer ska berättiga till gåvoskatteavdrag, att den undre beloppsgränsen för varje enskild gåva ska sänkas samt att administrationen ska förenklas för de berörda organisationerna. Kristdemokraterna menar också att taket ska höjas. Detta utvecklas i en annan kristdemokratisk motion, Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.

Idrottsrörelsen har förmånliga skatteregler för sina föreningar som innebär att föreningen inte behöver betala arbetsgivaravgifter för idrottsutövare, tränare eller tävlingsfunktionärer om ersättningen understiger ett halvt prisbasbelopp. Med detta undantag har idrottsrörelsen en förmån som betyder mycket gott för verksamheten. Övriga ideella organisationer borde inkluderas i samma regelverk för att stödja deras viktiga arbete som gagnar inte minst ungdomar. Kristdemokraterna satsar 95 miljoner kronor per år på att utöka denna skattenedsättning.

9 Trossamfund

Enligt Myndigheten för stöd till trossamfund var det 2018 drygt 869 009 personer som var medlemmar i de statsbidragsberättigade trossamfunden. Till det kommer Svenska kyrkans 5,8 miljoner medlemmar.

Sedan lång tid tillbaka ges ett offentligt stöd till trossamfunden. De är en viktig del av det civila samhället. Trossamfunden utgör ett unikt bidrag i integrationsprocessen och gör ofta stora samhällsinsatser till exempel genom stöd till utsatta grupper och barn- och ungdomsverksamhet. De fyller också en viktig funktion genom sitt arbete med andlig och existentiell vård inom sjukvården, där många trossamfund finns närvarande för människor i svåra stunder.

Religionen spelar en viktig roll för många, inte minst många nya svenskar. Här har trossamfunden en viktig roll att spela genom att i sin verksamhet bidra till större förståelse, kunskap och respekt för olika trosuppfattningar i vårt land. Därför är det viktigt att staten stödjer deras arbete.

Regeringen gör en tillfällig satsning för att hjälpa samfunden i arbetet under covid-19-pandemin. Kristdemokraterna vill dock se ett rejält tillskott för dessa välgörare och tillför därför 110 miljoner kronor år 2021 och därefter 10 miljoner kronor per år till trossamfunden. Det utökade stödet ska också användas till att förstärka skyddet av religiösa byggnader som till exempel synagogor, moskéer och kyrkor.

Stödet till trossamfunden ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad verksamhet. Vi vill att kyrkor och andra religiösa samfund ska kunna fortsätta att utvidga sin verksamhet, inte minst det sociala arbete som många av dem utför.

Trossamfunden utför en rad viktiga samhällsfunktioner i vårt land som social verksamhet, hjälp i kriser mm. Många samfund bedriver ett ytterst viktigt arbete för behövande både i Sverige och utomlands. Detta arbete måste erkännas och uppmuntras från statligt håll. Samfunden spelar också en central roll i det samhällsinkluderande arbetet genom den vardagliga verksamheten där människor regelbundet samlas inom samfunden och skapar nya kontakter och gemenskaper. Detta har inte bara ett värde för individens gemenskap utan också för integrationen där människor med ursprung i olika länder kan knyta nya band.

10 Demokrativillkor för bidrag till det civila samhället

Kristdemokraterna har varit med och träffat två blocköverskridande överenskommelser med regeringen avseende åtgärder mot terrorism. En 2015 och en 2017. Båda gångerna

har vi drivit igenom ett krav på att inga offentliga bidrag ska gå till extremistiska organisationer, genom att ett demokratikrav införs för att få bidrag. Vi var tvungna att återupprepa vårt krav 2017 eftersom inget hade hänt hos regeringen. Efter överenskommelsen 2017 tog det nästan ett år innan regeringen tillsatte utredningen dir. 2018:19 Demokrativillkoren i statlig bidragsgivning. Den avlämnades i juni 2019 som SOU 2019:35 Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället. Sedan dess är den remitterad. Ännu finns dock varken proposition eller lagrådsremiss, nästan fem år efter att demokratikriterium för bidragsgivning först utlovades i terroröverenskommelsen. Parallellsamhället göds av statliga och kommunala bidrag, som kan utnyttjas av både kriminella och av extremister, inte sällan i samarbete. Exempelvis avslöjade GT² att en förening kopplad till släkten Ali Khan – där polisen pekar ut stora delar av familjen som ett kriminellt släktnätverk – tagit emot nära en miljon kronor i bidrag. Det är dags att lagen förändras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

11 Stöd till idrotten

Idrottsrörelsen i Sverige spelar en mycket stor roll för både enskilda individer liksom för samhället i stort. Idrottsrörelsen erbjuder en gemenskap och en plattform för människor att utvecklas. Svensk idrott har cirka 3,1 miljoner medlemmar och 650 000 ideella ledare som dagligen kämpar för att barn och unga ska kunna utvecklas.

Utöver att erbjuda goda möjligheter för utveckling spelar också idrottsrörelsen en mycket stor roll i att förbättra folkhälsan och ungdomars möjlighet att tillgodogöra sig sin skolgång. Forskning pekar mot en positiv korrelation mellan fysisk aktivitet och inlärning. Därför finns det många goda aspekter med en välfungerande idrottsrörelse.

Idrotten ska vara inkluderande och tillvarata möjligheter och undanröja hinder, så att man på alla plan och nivåer kan ta tillvara olika kompetenser, erfarenheter och talanger. Det övergripande målet om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett bakgrund har satts av riksdag och regering och det är också något som Riksidrottsförbundet arbetar med. Där är arbetet med inkludering ständigt pågående.

Kristdemokraterna vill se en bred översyn av det offentliga stöd till och främjande av hälsorelaterad aktivitet och friskvård. En sådan översyn bör särskilt uppmärksamma äldres, barns och funktionshindrades möjligheter till rörelse och motion. En annan fråga som särskilt bör belysas är subventionerade friskvårdsförmåner och andra avdrag, då dagens subventionerade friskvårdsförmåner exempelvis exkluderar vissa aktivitetsformer och sådan motion och friskvård som sker i samband med pendling. Detta bör ges regeringen tillkänna.

11.1 Vikten av fysisk aktivitet för personer med funktionsnedsättning

Kristdemokraterna menar att arbetet med inkludering inom idrottsrörelsen inte nog kan betonas. Alla har rätt till motion och den gemenskap som ett deltagande i idrottsrörelsen ger. Det är självklart viktigt att även personer med funktionsnedsättning får möjlighet till detta, särskilt som forskning visar att personer med funktionsnedsättning rör på sig mindre än resten av befolkningen. Det är viktigt med insatser som möjliggör fysisk

² <https://www.expressen.se/gt/natverket-har-fatt-nara-en-miljon-kronor-i-bidrag/>.

aktivitet för personer med funktionsnedsättning. Det är en investering inte bara för den enskildes fysiska och psykiska hälsa och välmående utan för samhället i stort då de positiva effekterna för individen minskar exempelvis sjukvårds- och rehabiliteringsrelaterade kostnader. Ökad fysisk styrka ger också en större frihet i vardagen.

Kristdemokraterna vill även se ökad information och stöttning till föräldrar kring att förstå vikten av fysisk aktivitet redan i tidig ålder oavsett funktionsförmåga, och kring vilka effekterna det kan ha på ett barns självständighet och självkänedom.

11.2 Borttagen reklamskatt för ideella föreningar

Reklamskatt ska betalas av den som offentliggör annonser eller reklam till ett beskattningsvärde som överstiger 60 000 kronor per år. Under 2019 betalade ideella föreningar cirka 57 miljoner kronor i reklamskatt. Kristdemokraterna vill avskaffa reklamskatten för dessa, vilket beräknas minska skatteintäkterna med 60 miljoner kronor. Det stärker föreningslivet och skapar större förutsättningar för föreningar att fokusera resurserna på kärnverksamheten som ofta kommer barn, unga och äldre till del. Därmed kan gemenskapen och de mellanmännsliga relationerna i samhället stärkas.

11.3 Förhindra övergrepp mot barn

I vårt förslag till statsbudget avsätts 70 miljoner kronor för en utbildningsinsats för att barn och vuxna i miljöer där barn befinner sig ska kunna lära sig mer om integritetsfrågor och vad man kan göra för att förhindra övergrepp. Pengarna ska kunna användas för kortare kurser inom idrottsföreningar, förskola och lågstadiet. Vuxna ska bli bättre på att upptäcka förövare som ofta söker sig till miljöer där många barn är. För de små barnen ska det inte handla om sex utan om att lära sig rätten till sin egen kropp och att sätta gränser. Det förebygger övergrepp. Vidare kan kommuner koppla redovisning av hur föreningen förebygger övergrepp och kränkningar inom sin verksamhet till villkoren för föreningsbidrag. Information bör också ingå i förskolelärarnas utbildningar. Detta förslag finns i motion som rör utgiftsområde 16.

12 Belysning av den våldsbejakande islamismens brott

Det krig som bedrivits av terrororganisationen Islamiska staten (IS) i Syrien har uppmärksammat oss på hur rekryteringen till IS och andra våldsbejakande extrema rörelser har pågått här i Sverige där unga svenskar befinner sig. I skolans domäner, på ungdomsgårdar och sociala medier har man lockats med historielösa påståenden och radikala lockrop. Okunskap om ideologier och deras ursprung ger en öppen dörr för dessa våldsbejakande rörelser in till de ungas uppmärksamhet och engagemang.

Därför föreslår Kristdemokraterna att staten ska ge Forum för levande historia i uppdrag att informera om den våldsbejakande islamismens brott. På så sätt kan den kompetens som finns samlad kring att upplysa om antisemitism, nationalsocialismens illgärningar och kommunistiska regimers brott mot mänskligheten, även användas för att belysa den våldsbejakande islamismen. Till detta avsätter vi kristdemokrater 10 miljoner kronor extra i budgeten.

13 Tillgängliggöra kulturen

En av kulturens bärande frågor är kulturens tillgänglighet. Kulturen spelar ingen roll om den är omöjlig för människor att ta del av. Kultur kan inte anses tillgängliggöras endast genom subventionerade entréavgifter för alla på basutställningar vid ett antal statliga museer i Stockholms innerstad.

Vill man verkligen att alla ska få del av kultur behövs helt andra insatser i svenskt kulturliv. I tillgänglighet måste också tillgänglighet för alla vägas in. Bland annat behövs satsningar på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar men även att skrifter och föremål i större utsträckning finns att ta del av digitalt. Teckenspråkstolkare ska anlitas vid behov och den geografiska tillgängligheten måste säkras.

Vi anser att detta är viktiga steg i att öka tillgängligheten till kulturen. Den rödgröna regeringen menade vid införandet att fri entré på ett fåtal utvalda museer tillgängliggör kulturen. Vi delar inte den uppfattningen. Satsningen på fri entré gäller dessutom enbart för museernas basutbud. När Alliansen styrde hade alla barn och unga fritt inträde till alla utställningar vid de statliga museerna, dvs. även de tillfälliga utställningarna. Det har de rödgröna valt att avskaffa. Dessutom finns ca 200 museer till i landet som inte är statliga och som inte berörs. Vi menar att det blir en snedvridning av resurserna att dessa inte får del av satsningarna, och säger därför nej till fri entré på statliga museer och minskar därmed anslaget med 90 miljoner kronor.

Enligt Riksrevisionens rapport Fri entré till statliga museer, RiR 2019:39, har reformen förändrat förutsättningarna för museerna att finansiera sin verksamhet. För några museer har övergången till fri entré inte medfört några egentliga ekonomiska utmaningar medan andra har svårare att få ekonomin att gå ihop på grund av ökade kostnader för lokalvård, säkerhet och underhåll av lokaler. Möjligheterna att generera intäkter för att täcka de behov som finns är begränsade och skiljer sig åt mellan de olika museerna. I förlängningen riskerar de ekonomiska utmaningarna att ha en negativ inverkan på museernas möjligheter att upprätthålla en hög kvalitet i genomförandet av sina olika uppdrag³.

14 Kultur för unga

14.1 Skapande skola

En av Kristdemokraternas prioriterade frågor på kulturområdet är Skapande skola. Den har tagits väl emot av både kulturskaparna, elever och lärare. I korthet går satsningen ut på att professionella kulturskapare och skolan samarbetar för att långsiktigt integrera kulturella uttryck i skolans arbete. Sedan starten 2008 har Skapande skola byggts ut, mycket tack vare Kristdemokraterna, så att den nu omfattar hela grundskolan och förskoleklass. De vanligaste projekten involverar konst- och bildskapande, teater, dans, musik, drama och skrivande.

Forskningen visar att barn som regelbundet har kontakt med kulturell verksamhet får en större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Den förmågan är avgörande

³ https://www.riksrevisionen.se/download/18.27a6233716f0842f5fa3aa9e/1576676025592/RiR%202019_39%20Anpassad.pdf.

för att förstå andra människors känslor och känna empati. På så sätt utvecklas barnets kognitiva kompetens.

Kristdemokraterna lyckades under alliansregeringen täcka glappet mellan förskola och skola i projektet Skapande skola. Detta möjliggjorde att även förskolebarn kunde ta del av Skapande skola och få ett bättre uttryck för sin kreativitet under förskoleåldern. Projektets nytta för Sveriges skolelever kan inte nog understrykas, och många lokala initiativ har gett ringar på vattnet. Kulturen har genom detta initiativ uppvärderats och givits en självklar plats i lektionssalen.

14.2 Fritidskort

Den psykiska ohälsan har ökat kraftigt vilket påverkar barns framtidsutsikter. Barn rör sig allt mindre – trots att vi vet mer om hälsokonsekvenserna av stillasittandet: barnets muskler, hjärta, motorik, balans, BMI, sömnkvalitet och koncentrationsförmåga försämras.

Enligt en rapport från Folkhälsomyndigheten 2019 är det bland de 15-åriga tjejerna nu bara ungefär 9 procent som rör sig tillräckligt, och enligt samma rapport följer såväl fysisk som psykisk ohälsa i stillasittandets spår. Barn blir lugnare, får mindre ångest och oro, blir mer nöjda med sig själva och skolresultat kan förbättras med mer motion. De som söker till BUP med lindrig psykisk ohälsa får där alltid frågor om hur mycket de rör sig och hur de sover, åtgärder som många gånger räcker för att må bättre.

Vi ser också en utbredd ensamhet bland många barn och unga. Stiftelsen Friends presenterade nyligen i sin årsrapport undersökningar som visar en utbredd ensamhet⁴. Bland elever i åk 3–9 känner sig nästan en fjärdedel alltid/ofta eller ibland ensamma i skolan. Många barn vittnar i kontakt med organisationer som Bris att de upplever att deras föräldrar eller vuxna på skolan inte har tid för dem. När det gäller ensamhet finns en koppling till psykisk ohälsa och det är känt från forskning att högstadieungdomar som känner sig ensamma löper väsentligt högre risk att få underkända betyg.

Många barn finns dessutom i en ekonomisk utsatthet som leder till segregation och ohälsa. Det finns klara samband mellan ekonomisk utsatthet och klart sämre hälso-utveckling i allmänhet, men även en tydlig koppling till ökad psykisk ohälsa.

Allt detta har samhällsekonomiska effekter som är betydande – hälsoeffekterna slår rakt in i den primär- och sekundärkommunala ekonomin. Men flera av de här problemen hänger faktiskt samman i en lösning: det civila samhällets idrottsklubbar och andra föreningar och församlingar som spelar en central roll för att mota dessa problem. Men det civila samhället skulle kunna göra långt mer med rätt förutsättningar. Om fler barn skulle få möjlighet att delta i idrott, i lägerverksamhet eller barnkör skulle hälsoeffekterna vara betydande.

Utifrån SCB:s statistik över barns levnadsförhållanden kan konstateras att barn i ekonomiskt utsatta hushåll, barn till ensamstående föräldrar, barn med utlandsfödda föräldrar och barn i arbetarhushåll har en mindre aktiv fritid med lägre deltagande i organiserade fritidsaktiviteter än andra barn. De går därmed miste om integrerande mötesplatser där de träffar andra barn, idrottssammanhang där träning ger både kortsiktiga och långsiktiga hälsofördelar, och sammanhang med närvarande vuxna som främjar gemenskap och motverkar ensamhet. En förklaring till detta kan vara att barns fritidsaktiviteter är dyra. Kristdemokraterna har tagit intryck av reformer i nordiska

⁴ <https://friends.se/friendsrapporten2019/>.

grannländer och menar att det nu behövs en bred reform som stimulerar fler till rörelse och föreningsengagemang, med ett särskilt fokus på de barn som finns i ekonomisk utsatthet.

I vårt budgetalternativ avsätter vi totalt 850 miljoner kronor per år för att införa ett fritidskort till alla barn mellan årskurs 2 och 9, laddat med ett ekonomiskt stöd för deltagaravgifter i ledarledda aktiviteter i det svenska föreningslivet samt kulturskolan. Stödets storlek kommer variera utifrån hushållets ekonomi. De flesta barn kommer få 500 kronor i stöd per år, men för dem som finns i hushåll i ekonomisk utsatthet – (där hushållet uppbär bostadsbidrag eller ekonomiskt bistånd) kommer ett betydligt större stöd – 2 400 kronor per år – finnas laddat på kortet. Detta för att alla barn ska få goda möjligheter att delta i idrott eller annan föreningsverksamhet. Det innebär att nästan en miljon barn kommer att få stöd för aktiv och meningsfull fritid, varav det större stödet ges till ca 150 000 barn. Kortet kan, i ett enkelt administrativt system, användas hos de föreningar som är godkända bidragsmottagare av offentliga medel – till en början alla föreningar som får LOK-stöd, alla civilsamhällesorganisationer som får stöd av Myndigheten för Ungdoms och Civilsamhällesfrågor, samt alla kommunala kulturskolor med kriteriet att dessa aktiviteter är riktade till rätt åldersgrupp, att aktiviteterna är regelbundna och ledarledda samt främjar ett aktivt deltagande i samhällets gemenskap. Myndigheten bör samtidigt få i uppdrag att utveckla ett system för att fler aktörer ska kunna godkännas och anslutas till kortet. Vi vet från barnrättsorganisationernas vittnesmål att barn i ekonomisk utsatthet alltför tidigt känner stort ansvar för familjens ekonomi och när fritidsaktiviteterna konkurrerar med övriga behov i hushållskassan så slutar många med sin träning eller annan fritidsaktivitet. Den insikten är avgörande för vårt förslag. Med ett fritidskort uppmuntrar vi barn i ekonomisk utsatthet till att delta i föreningslivet som andra, fredat från annat och vi ger alla barn bättre möjlighet till en aktiv fritid. Det bör ges regeringen tillkänna. Av de 850 miljoner kronorna ska 800 miljoner kronor gå till bidraget som sådant. Det ligger under utgiftsområde 9. 40 miljoner kronor riktas till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) för att ta fram och administrera kortet och 10 miljoner kronor extra går till Försäkringskassan som ska samordna utskicken av korten med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

14.3 Kulturskolan

Kulturskolorna i Sverige är unika i världen eftersom tanken är att alla ska ha råd att låta sina barn få lära sig spela ett instrument eller utöva annan kulturell verksamhet utan tanke på bakgrund eller ekonomiska förutsättningar. Vi ser det som oerhört värdefullt att värna om denna verksamhet.

Att lära sig behärska ett instrument eller att lära sig dansa stärker ofta elevens självförtroende. I samspelssituationer får eleven dessutom erfarenheter av samarbete, tolerans, förståelse för andra samt att både kunna leda och följa. Det ska vara möjligt för alla barn som vill att lära sig spela, sjunga, dansa eller något annat av allt som Kulturskolorna erbjuder.

15 Breddad kulturfinansiering

För oss kristdemokrater är betydelsen av att ha balans mellan samhällets tre sektorer fundamental. Det civila samhället utgörs av familjer, föreningar, stiftelser, organisationer och övriga sammanslutningar av människor som, utan ekonomisk vinst som målsättning, drivs för att förbättra och ge mervärde. Den privata sektorn utgörs av näringslivet som i grunden är samhällets ekonomiska motor som genererar jobb och skatteintäkter. Den politikerstyrda offentliga sektorn som finansieras via skatter inkluderar stat, kommun och landsting, ska framförallt ha en understödjande och samordnande funktion gentemot de övriga samhällssektorerna.

Svenskt kulturliv har under lång tid i alldeles för hög utsträckning präglats av det offentliga i både drift och finansiering. Det offentliga ska hålla sig på en armlängds avstånd och ha en understödjande roll och inte spela huvudrollen.

Den privata sektorn bidrar till kulturlivet genom utbud och efterfrågan. Ett tydligt exempel är svensk musikindustri. Sverige har en blomstrande musikindustri helt enkelt därför att människor både i vårt eget och i andra länder tycker att vi producerar bra musik. Det är inte heller ovanligt att företag sponsrar kulturverksamhet.

Civilsamhället är grundförutsättningen för det kulturella livet. Utan det engagemang, det intresse och den passion för de olika kulturella uttrycken som finns hos människor och föreningar skulle inga kulturbudgetar i världen hjälpa. Men det civila samhällets kulturaktörer är i dag i alltför hög utsträckning helt beroende av offentlig finansiering.

Kristdemokraterna anser att det behövs en bättre balans mellan de tre sektorerna. När det på kultursidor talas om en fri kultur, avses i regel en kultur fri från marknads-mekanismerna – från utbud och efterfrågan. Det var mot den bakgrunden 1974 års kulturpolitiska mål skrevs, om att kulturpolitiken skulle motverka ”kommersialismens negativa verkningar” inom kulturen. När vi kristdemokrater talar om behovet av en fristående kultursektor, menar vi en sektor som är fristående från politisk styrning. Inte bara i en beslutsmässig mening utan också, i högre grad än vad som är fallet idag, ur ekonomisk mening.

En betydelsefull målsättning med svensk kulturpolitik bör därför vara att uppmuntra, stödja och underlätta alternativa finansieringsvägar för kultursektorn och för kulturarbetare. Nu behöver nästa steg tas och ytterligare skattemässiga incitament för icke-offentlig finansiering av kultursektorn behöver komma till. Gåvoskatteavdraget, som Kristdemokraterna drev igenom i alliansregeringen, gällde enbart enskilda gåvogivare och enbart till hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning. Reformen var av mycket stor betydelse för det civila samhället. Dessvärre avvecklades den av den rödgröna regeringen men har nu glädjande nog återinförts.

Sponsring inom kulturen är en viktig framtidsfråga för hela kultursektorn. Regelverken bör ses över för att underlätta och uppmuntra enskilda och företag att bidra finansiellt till kultursektorn.

16 Kulturskaparnas villkor

Konst skänker ett mervärde i livet. Det är därför viktigt att de konstnärer och kulturskapare som skapar de konstverk, musikstycken, dansverk och böcker som vi alla får glädje av ges drägliga livsvillkor och möjligheter att utöva sin konst utan att ekonomiskt behöva stå på ruinens brant. Idag har många konstnärer svårt att klara sitt uppehälle.

Stödformer och försäkringsvillkor är inte anpassade efter konstnärernas speciella arbetsvillkor och livssituation. För att nå en kulturell frihet och mångfald i Sverige måste dessa brister i systemet uppmärksammas och justeras.

Tumregeln att en procent av byggkostnaden skall gå till konstnärlig utsmyckning är viktig och bör följas upp så att den efterföljs. Däremot vore det fel att i lag slå fast en procent-regeln eftersom det i första hand bör vara kulturpolitiska ambitioner och inte aktuella byggpriser som avgör kultursatsningar.

Det s.k. MU-avtalet, ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, fungerar bra men behöver utvecklas. Det är bindande för staten men det är också många kommuner som tillämpar avtalet. Fler kommuner bör involveras. Konstnärspolitiska utredningen har lämnat förslag till MU-avtalet, SOU 2018:23. Kristdemokraterna avvaktar nu regeringens beredning av detta.

Kristdemokraterna värnar upphovsrätten, vilken innebär en exklusiv rätt för upphovsmannen att själv ha ansvar för sitt verk och få en ersättning då verket framförs. Det innebär att upphovsmannen har rätt att bestämma när, var, hur och om dennes verk ska göras tillgängligt för allmänheten. Denna rätt måste värnas, då den är själva fundamentet i en fri marknad och möjliggör att konstnärer kan leva på sitt skapande.

Kristdemokrater anser att upphovsrättslagen behöver ses över i syfte att göra reglerna mer flexibla men med kulturskaparnas intresse noga bevakat. I synnerhet eftersom konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de flesta andra yrken. Om fast arbete är det vanliga på arbetsmarknaden i stort, är arbeten inom kultursektorn oftast tillfälliga och arbetslösheten är hög.

17 Public service

Public service är förenklat tv och radio ”i allmänhetens tjänst”, i Sverige är det Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion som tillhandahåller public service. Rent formellt är det riksdagen som fattar beslut om public serviceuppdraget medan regeringen beslutar om de tre public service-bolagens sändningstillstånd och reglerar hur sändningsverksamheten ska bedrivas inom en tillståndperiod. Innevarande sexårsperiod började i januari 2020 och pågår till 2025.

Public service-tillståndet innehåller dels allmänna bestämmelser om bland annat utsändningsteknik och teknisk kvalitet, dels villkor om vad sändningarna ska innehålla och hur programverksamheten ska bedrivas. Därutöver finns särskilda villkor om reklam, sponsring och produktplacering, samt regler om beredskaps- och säkerhetsfrågor.

Den 14 november 2018 beslutade riksdagen att den tidigare licensfinansieringen av public service skulle ersättas med en specialdestinerad public service-skatt, ett system som trädde i kraft 2019. Detta var en förändring som Kristdemokraterna stod bakom.

Public service har en väldigt viktig roll att spela vad gäller att tillhandahålla en allsidig och opartisk nyhetsverksamhet, som inte minst tillgodoser de särskilda behov som finns hos vissa målgrupper såsom barn och unga, personer med funktionsnedsättning och minoritetspråksgrupper. Detta gäller med avseende på såväl nationella och regionala som internationella nyheter. Public service fyller också en väldigt viktig funktion som förmedlare av ren samhällsinformation. Detta gäller i vardagen men ännu mer i svårare tider, såsom i kris eller krig. Kristdemokraterna anser att det idag är en alltför

liten andel av public service-bolagens samlade sändningar som utgörs av nationell, regional eller internationell nyhetsförmedling alternativt samhällsinformation. Istället upptas en stor del av tablåerna av nöjesprogram. Detta är inte en rimlig prioritering. Ett tydligare fokus borde läggas på det som är kärnan i public service-uppdraget. Nöjesproduktioner kan kommersiella aktörer sköta minst lika bra.

En annan oroväckande samhällstrend är också värd att beakta i sammanhanget – nämligen den minskande mediala närvaron utanför storstäderna. 2019 meddelade nyhetsbyrån TT att de stänger sina lokalredaktioner i Luleå, Umeå och Sundsvall. Strax dessförinnan blev det klart att Bonnier förvärvar Mittmedia-koncernen, som äger 28 dagstidningar från Östersund till Södertälje och har en avgörande betydelse för den lokala och regionala nyhetsbevakningen av politik, kultur, sport och annat. Risken är uppenbar att det blir mer av centralt producerat material och mindre av lokalt dito.

För några år sedan lade TV4 ned 25 redaktioner runtom i landet. Därutöver har många lokaltidningar det väldigt tufft ekonomiskt. Kristdemokraterna anser dels att det för public service borde vara viktigare att stärka upp den regionala nyhetsbevakningen än att satsa på stora nöjesproduktioner. Dels att en del av de pengar som idag går till public service nöjesutbud istället bör gå till att stärka upp andra nyhetsförmedlare utanför storstäderna och därigenom stärka mångfalden inom media. Om public service-uppdraget smalnas av jämfört med nuvarande formuleringar bör det också finnas utrymme att sänka public service-skatten.

Media beskrivs ibland som ”den tredje statsmakten”. Public service är en viktig del av svensk media, framför allt när det kommer till opartisk nyhetsbevakning och förmedling av samhällsinformation. För den svenska demokratins skull bör public service fokus ligga just på detta. Naturligtvis bör public service inte vara bunden till vissa specifika utsändningstekniker, utan de bör fokusera på de kanaler som människor använder.

Kristdemokraterna vill verka för att värna public service, som ska finnas brett tillgängligt i de kanaler som människor använder. För att stärka public service legitimitet över tid behöver uppdraget smalnas av jämfört med idag och ges ett huvudsakligt fokus på samhällsinformation, oberoende och saklig nyhetsförmedling nationellt och regionalt, samt därutöver ett högkvalitativt kulturutbud. En viktig del av uppdraget är att göra utbudet tillgängligt för personer med funktionsnedsättning och möta minoriteters behov och önskemål. En utgångspunkt är att frigjorda medel ska användas till att stärka mångfalden i svensk media samt till att sänka public service-skatten.

18 Filmpolitik

Filmen är ett kraftfullt medium där filmskaparen under filmens speltid har publikens fulla koncentration. Filmen fyller funktioner såsom att påverka och förklara omvärlden, roa, informera och även bidra till igenkännande och identifikation. Film är ett viktigt kulturarv och film är konst. Filmen verkar både som konst och som kreativ näring och skapar många arbetstillfällen. Svenska skådespelare och regissörer tjänar som varumärken för Sverige och bidrar till en positiv bild. Svensk film har ett gott rykte i världen med många prisade regissörer, skådespelare, sminkörer, fotografer och producenter. Detta är inte minst viktigt för ett litet och exportberoende land.

Svensk filmpolitik har en viktig uppgift när det gäller att främja filmproduktion i Sverige. Genom att göra Sverige känt som ett land med mycket goda villkor för film-

producenter kan internationella aktörer lockas hit och på så sätt öka produktionen av film producerad i Sverige. Kan fler internationella filmproducenter lockas till Sverige kan också branschen utvecklas i större mån än vad som är möjligt med dagens marknad.

Svensk film behöver fortsätta det arbete om breddning som alliansregeringen lade grund för avseende jämställdhet, samverkan med andra konstformer och långsiktig kompetensförsörjning via moderna filmutbildningar.

Kristdemokraterna vill lägga reformutrymmet på exempelvis Forum för levande historia, kultursamverkansmodellen och satsningar på andra utgiftsområden, exempelvis värden, där vi ser stora behov, och därför drar vi ner anslag 10:1 Filmstöd med 100 miljoner kronor per år.

19 Satsningar på äldres välmående

Kristdemokraterna har som enda parti under senare tid lagt möda på att uppmärksamma det faktum att ensamhet är ett växande problem i samhället. Särskilt drabbar ensamheten den äldre befolkningen. Vi gjorde därför 2019 här i utgiftsområde 17, två nya satsningar som möter detta problem. En ensamhetssatsning om 20 miljoner kronor som ska gå till pensionärsorganisationerna och en idrottsatsning för äldre om 30 miljoner kronor som ska gå till idrottsrörelsens aktiviteter för att fler äldre ska motionera. Idrottsatsningen vi stödjer är ett Äldrelyft för träning och gemenskap som Riksidrottsförbundet med fyra pensionärsorganisationer lyft där idrott, gemenskap, måltider och matlagningssatser kan ingå.

Dessa båda satsningar blev verklighet i och med att Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budget röstades igenom i riksdagen. Vi välkomnade att regeringen behöll dessa satsningar med 20 miljoner kronor per och år men beklagar att Ensamhetssatsningen avslutas i regeringens budget efter 2021. Kristdemokraterna förstärker satsningen för att motverka äldres ensamhet med 10 miljoner kronor år 2021 och permanentar satsningen därefter med 30 miljoner kronor per år. Äldrelyftet förstärker Kristdemokraterna med 20 miljoner kronor per år.

20 Fria musikarrangörer

Det är det civila, ideella samhället som bär upp musiklivet i Sverige utanför institutionerna. Ett viktigt arbete med att stimulera detta är att främja spridning av ett varierat utbud av högkvalitativ musik i hela landet. Bidragsmedel till ideella musikarrangörer gagnar även musikerna då bidragen i hög grad går till att betala skäliga gager. Musikarrangörerna består till allra största delen av ideella föreningar utan någon anställd eller arvoderad personal. Musiken, som de arrangörer som får statliga bidrag presenterar, är dock professionell i bemärkelsen yrkesverksamma musiker.

Av de 246 arrangörer som beviljades ett statligt verksamhetsbidrag för konsertverksamhet 2019 så är 226 ideella föreningar, dvs. ca 92 %. Övriga 19 som beviljades verksamhetsbidrag är aktiebolag, enskild firma, handelsbolag, ekonomisk förening eller stiftelse.

Det vi börjar se allt mer är att det nu är ett kärvare ekonomiskt läge i kommunerna, där kulturen ofta är bland det första som det görs nedskärningar inom, vilket bl.a. inne-

bär lägre kommunala bidrag till de lokala musikarrangörerna och sämre förutsättningar att bedriva konsertverksamhet. En referensgrupp inom Kulturrådet som tittar på bidrag till fria musikarrangörer har gjort bedömningen att det med lätthet kan fördelas ett dubbel så högt statligt arrangörsbidrag jämfört med idag, då både behoven och verksamheter av hög kvalitet finns. Det var en stor ökning av ansökningar 2019 jämfört med året innan, många nya aktörer och stor musikalisk bredd.

Det inkom 350 ansökningar inom verksamhetsbidrag till fria musikarrangörer för verksamhet 2019 med ett söktryck på 89,3 mkr. 34,2 mkr fördelades i verksamhetsbidrag för 2019 till 246 arrangörer och främjande aktörer. Det inkom utöver det 253 ansökningar inom projektbidrag till musikarrangörer över två ansökningsomgångar, söktryck totalt 45,4 mkr. 7,5 mkr har fördelats totalt i projektbidrag 2019 till 109 arrangörer och främjande aktörer.

Kristdemokraterna ser värdet av de fria musikarrangörernas insatser och avsätter 15 miljoner kronor per år till Kulturrådet för satsningar inom området.

21 Statligt finansieringsansvar för världsarven

Kristdemokraterna anser att staten ska ta över det ekonomiska ansvaret för att skydda och sköta världsarven i Sverige. Ett världsarv är en plats som är så värdefull utifrån kultur- eller naturmiljösynpunkt att det är en angelägenhet för hela mänskligheten. Det kan vara ett landskap, en ort, ett naturområde eller ett objekt som är unikt och som vittnar om jordens och människans historia.

Beslut om nya och befintliga världsarv fattas av Unescos världsarvskommitté. Det finns drygt tusen objekt eller platser upptagna på världsarvslistan, fördelade på över 160 länder. Sverige har 15 världsarv och de har kommit med på världsarvslistan mellan åren 1991 och 2012.

Världsarven har olika ägare och förvaltare, både statliga, kommunala och privata. Sveriges världsarv hanteras genom plan- och bygglagen, miljöbalken och kulturmiljölagen. Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket har ett generellt uppdrag från regeringen att hantera frågan om världsarv, där deras roller bland annat är att följa utvecklingen i världsarvsområdena och vid behov stödja i första hand länsstyrelserna. Dessa myndigheter ansvarar också för att nominera eventuella ytterligare objekt till Unescos Världsarvslista.

Det är rimligt att staten tar det finansiella ansvaret för att skydda och sköta världsarven. Det är viktigt att små kommuner inte påverkas negativt av att ett världsarv ”råkar ligga” just där. Däremot är det naturligtvis viktigt att den statliga nivån har ett nära samarbete med det lokala samhället. De kommunala och regionala perspektiven är viktiga att ha med för att skötseln och driften av världsarven ska fungera bra. Hur det statliga övertagandet ska gå till bör utredas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

22 Spel

2019 trädde en ny spellag ikraft. För att få verka på den svenska spelmarknaden krävs numera en licens och en särskild skatt om 18 procent tas ut på alla vinster som görs på svenska spelare. Spel för ”allmännyttiga ändamål” är dock fortsatt skattebefriat.

I och med den nya spellagen, som KD var pådrivande för att få till, omregleras också marknadsföringen av spel. Marknadsföringen får inte rikta sig särskilt till barn eller ungdomar som inte har fyllt 18 år. Marknadsföring får inte heller riktas direkt till en spelare som på egen begäran stängt av sig från spel, eller som har blivit avstängd av en licenshavare. Ansvaret för marknadsföringen ligger på licenshavarna, och den nyinstittade Spelmyndigheten får ingripa om reglerna inte följs.

Det är viktigt att regelverket efterföljs och att de sanktionsmöjligheter som finns vid behov används och utvärderas. Att det finns risker med spel och spelreklam är uppenbart, samtidigt skriver Folkhälsomyndigheten i ett faktablad att spelreklam troligen inte är huvudfaktor till spelproblemen i Sverige eftersom dessa inte har ökat under den tid som reklamen ökat kraftigt i volym.

23 Övriga budgetpåverkande anslag

Kristdemokraterna gör en rad smärre neddragningar till förmån för andra politiska satsningar. Således drar vi ner regeringens satsning på anslag 1:2 och 2:2 till kulturskapares villkor med 15 miljoner kronor respektive 16 miljoner kronor. Under anslag 2:2 säger vi också nej till regeringens satsning på den fria konsten om 25 miljoner kronor. Vi drar också ner regeringens satsning för ökat förvärv av konst om 25 miljoner kronor under anslag 4:2. Där drar vi också ner en satsning på den fria konsten om 10 miljoner kronor. Under anslag 5:2 drar vi ner ytterligare 60 miljoner kronor på den fria konsten, liksom på en satsning för kulturskaparnas villkor.

Under anslag 13:5 lägger Kristdemokraterna en satsning om 50 miljoner kronor per år. Anslaget har använts för att stötta ideella organisationer i deras arbete mot hemlöshet bland unga vuxna, där psykisk ohälsa kan vara en bidragande orsak till hemlösheten. Kristdemokraterna menar att dessa insatser är viktiga för den ideella sektorn och lägger därför till 50 miljoner kronor per år på det.

Till förmån för vår satsning på vårt breda asylprogram under utgiftsområde 1 drar vi ner på anslag 14:3 med 100 miljoner kronor 2021 och 60 miljoner kronor 2022.

Roland Utbult (KD)

Michael Anefur (KD)

Pia Steensland (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Gudrun Brunegård (KD)